

Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība

Reģistrācijas Nr. 40008043830,
juridiskā adrese - Bruņinieku iela 29/31, Rīga, LV-1001, Latvija,
biroja adrese – Blaumaņa iela 32-3, Rīga, LV-1011, Latvija,
tālrunis: 672 70 273, e-pasts: lizda@lizda.lv, www.lizda.lv

Rīga

21.01.2026. Nr.3

Nacionālajai trīspusējai sadarbības padomei
Latvijas Brīvo arodbiedrību savienībai
Latvijas Darba devēju konfederācijai

Informācijai:
Saeimas frakcijām
Valsts darba inspekcijai

Par piemaksu apmēra atjaunošanu tehniskajiem darbiniekiem

Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība (turpmāk – LIZDA) vēršas pie Nacionālās trīspusējās sadarbības padomes ar lūgumu izvērtēt un rosināt grozījumus Ministru kabineta noteikumos Nr. 13 “Noteikumi par piemaksu noteikšanas kārtību un to apmēru valsts un pašvaldību institūcijās 2026. gadā”, ar kuriem valsts un pašvaldību institūciju amatpersonām un darbiniekiem, tajā skaitā, izglītības iestāžu tehniskajiem darbiniekiem piemaksas apmērs tika samazināts no 30 % uz 20 %.

Uzskatām, ka minētais samazinājums nav samērīgs un neatbilst ne darba tirgus situācijai, ne arī tiesību pamatprincipiem, īpaši attiecībā uz darbiniekiem, kuru darbs ir fiziski smags, veselību ietekmējošs un kuru pieejamība noteiktās nozarēs darba tirgū ir kritiski zema.

LIZDA izprot Saeimas un valdības lēmumu ierobežot piemaksu apmēru 2026.gadā, taču tajā pat laikā vērš uzmanību uz par samērīgumu, ņemot vērā amatpersonu darba specifiku un samaksu salīdzinājumā ar tehniskajiem darbiniekiem.

Tehniskie darbinieki izglītības iestādēs, piemēram, skolotāju palīgi, apkopēji, sētnieki, pavāri u.c., fiziska darba veicēji, ikdienā nodrošina iestāžu nepārtrauktu un drošu darbību. Viņu darba raksturs objektīvi atšķiras no administratīvā vai intelektuālā darba – tas ir fiziski noslogojošāks, saistīts ar paaugstinātiem veselības un drošības riskiem.

LIZDA vērš uzmanību, ka 30% piemaksas apmērs bija būtiska motivācija, ņemot vērā, ka trūkst tehnisko darbinieku, un tā faktiski kalpoja kā kompensējošs mehānisms par darba specifiku. Strauja un būtiska piemaksas samazināšana bez diferencēta izvērtējuma mazina darbinieku uzticēšanos darba devējam un valstij kā sociāli atbildīgam partnerim, kā arī negatīvi ietekmē darba motivāciju un noturību.

Darba ņēmēji, īpaši ar zemiem ienākumiem, šajā situācijā saskata arī tiesiskās paļāvības principa graušānu. Mainot ar atalgojumu saistītu regulējumu, rīcība nebija prognozējama un pamatota, jo izmaiņas negatīvi ietekmē personas sociālekonomisko stāvokli. *Piemēram, praksē izveidojusies situācija, kad gan 2025.gadā, gan 2026.gada sākumā apkopēja aizvieto savu kolēģi, kura smagi saslima 2025.gada nogalē, taču tagad jāveic grozījumi rīkojumā par piemaksas apmēru. Apkopējām ir noteikts darba apjoms (telpu platība, virsmu plātība), kas jāuzkopj. Aizvietojot kolēģi nav iespējams uzņemt ne 20%, ne 30% no telpām, bet darbs jāpaveic par 100%, tāpēc lūdzam atgriezt 30% piemaksu.* LIZDA uzskata, kas tā ir tiesiskās paļāvības principu graušana.

Otrs piemērs par pirmsskolas izglītības iestādes skolotāju palīgiem jeb sabiedrībā neformāli lietots nosaukums amatam – auklīte. Pirmsskolās trūkst pedagogu, tāpēc skolotāja palīgs ir neatsverams atbalsts ikdienas darbā. LIZDA veiktā aptauja 2025.gada decembris – 2026.gada janvāris apliecina, ka skolotāju palīgi bieži aizvieto pedagogus, lai gan normatīvie akti to nepieļauj. Skolotāju palīgi veic pedagoģisko darbu, ja pedagogs ir saslimis, studē, piedalās sanāksmēs – tātad veic gan savus tiešos darba pienākumus, gan papildu atbildīgus pienākumus, par ko tagad paredzēta piemaksa 20% apmērā. Veiktā aptauja apliecina, ka 80% respondentu (kopējais respondentu skaits $n = 998$) saņem minimālo darba algu. LIZDA vērs uzmanību, ka līdz šim skolotāju palīgiem bija nesamērīgi zema darba samaksa par tik atbildīgu darbu, tad piemaksu samazinājums demotivēs veikt papildu pienākumus.

Tehnisko darbinieku trūkums jau šobrīd ir akūts daudzās nozarēs. Konkurence ar privāto sektoru par fiziska darba veicējiem pieaug, un publiskajā sektorā piedāvātā atalgojuma samazināšana vēl vairāk pastiprina darbinieku aizplūšanu. Rezultātā tiek apdraudēta iestāžu darbības nepārtrauktība un sabiedrības interesēm būtisku funkciju izpilde. Izglītības iestādēs īpaši svarīgi nodrošināt higiēnas normu ievērošanu, pieejamu un kvalitatīvu aprūpi, ēdināšanu, ko reglamentē normatīvie akti.

Papildus vērsam uzmanību, ka arī Valsts darba inspekcija savā mājas lapā skaidrojumā par piemaksām par papildu darbu norāda: “Vēršama uzmanība, ka papildu darbs ir veicams darbiniekam nolīgtā darba laika ietvaros, intensīvāk strādājot un to izdarot viņam nolīgtajā darba laikā.”¹. Valsts darba inspekcijas pārstāve ir arī sniegusi skaidrojumu par papildu darba stundu apmaksu: “Ja darbinieks sava normālā darba laika ietvaros paredzēto papildu darbu nevar veikt, tas nozīmē, ka viņš strādā virsstundas atbilstoši Darba likuma 136. pantam. Līdz ar to darba devējam ir jāsamaksā ne tikai par papildu darbu, bet arī par nostrādātajām virsstundām (Darba likuma 68. pants). Virsstundas var arī aizstāt ar apmaksātu brīvdienu vai stundām.”²

Fiziskā darba veicējiem darba normas būtu jānosaka tā, lai tās būtu paveicamas darbiniekam noteiktā darba laika ietvarā un lai viņam noteiktais darba laiks tiktu efektīvi izmantots. Parasti fizisko darbu nav iespējams strādāt būtiski intensīvāk (piemēram, ātrāk izslaucīt vai izmazgāt grīdu, nomazgāt logus, sagriezt dārzeņus, pagatavot ēst, palīdzēt bērnam apģērbties utml.), lai noteiktajā darba laikā vienlaikus ar saviem pienākumiem izpildītu arī viņam papildus uzdotos prombūtnē esoša darbinieka pienākumus, līdz ar to tas prasa papildu darba stundas. Darba likuma 137.panta pirmā daļa nosaka “Darba devējam ir pienākums precīzi uzskaitīt katra darbinieka nostrādātās stundas kopumā, kā arī atsevišķi virsstundas, darbu nakts laikā, nedēļas atpūtas laikā un svētku dienās nostrādātās stundas, kā arī dīkstāves laiku.”. Diemžēl bieži vien darba devēji šo neņem vērā un bez papildu izvērtēšanas uzskata, ka darbinieks jebkuru papildu darbu var paveikt savā noteiktajā darba laikā, attiecīgi maksājot par to piemaksu par papildu darbu nevis apmaksājot papildu stundas pilnā apmērā un vēl piemaksu par virsstundu darbu, ja mēneša ietvarā tāds izveidojas.

LIZDA rosina kopīgi veicināt vienotu izpratni par papildu darba apmaksu, lai nodrošinātu taisnīgu attieksmi pret darba ņēmējiem.

Ņemot vērā minēto, lūdzam:

1. papildināt 28.01.2026. NTSP darba kārtību ar jautājumu “Par piemaksu apmēra atjaunošanu tehniskajiem darbiniekiem”;
2. rosināt grozījumus Ministru kabineta noteikumos Nr. 13 “Noteikumi par piemaksu noteikšanas kārtību un to apmēru valsts un pašvaldību institūcijās 2026. gadā” paredzot tehniskajiem darbiniekiem piemaksas apmēra atjaunošanu 30 % apmērā;
3. izvērtēt iespēju normatīvajā regulējumā skaidri izdalīt fiziska darba veicējus kā atsevišķu darbinieku grupu ar atbilstošu kompensējošu atalgojuma mehānismu;

Esam gatavi piedalīties diskusijās NTSP ietvaros un sniegt papildu pamatojumu vai praktiskus piemērus no izglītības iestāžu ikdienas darba, lai pierādītu šo darbinieku lomu, atbildību, kas būtiski

¹ <https://www.vdi.gov.lv/lv/piemaksas>

² <https://lvportals.lv/skaidrojumi/316502-darba-samaksas-sistemas-piemaksas-i-2020>

ietekmē izglītības iestāžu darbu, izglītības pakalpojuma pieejamību, nozares darbinieku, skolēnu fizisko un veselības drošību.

Priekšsēdētāja

(*paraksts)

Inga Vanaga

***DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU**